

(Detta beslut är rättat avseende fastighetsbeteckning och ersätter tidigare beslut från 2012-01-19.)

Byggnadsminnesförklaring (BM) av magasinsbyggnad med medeltida ursprung "S:ta Katarinas Gilleshus" på fastigheten Gotland Björke Björksarve 1:20

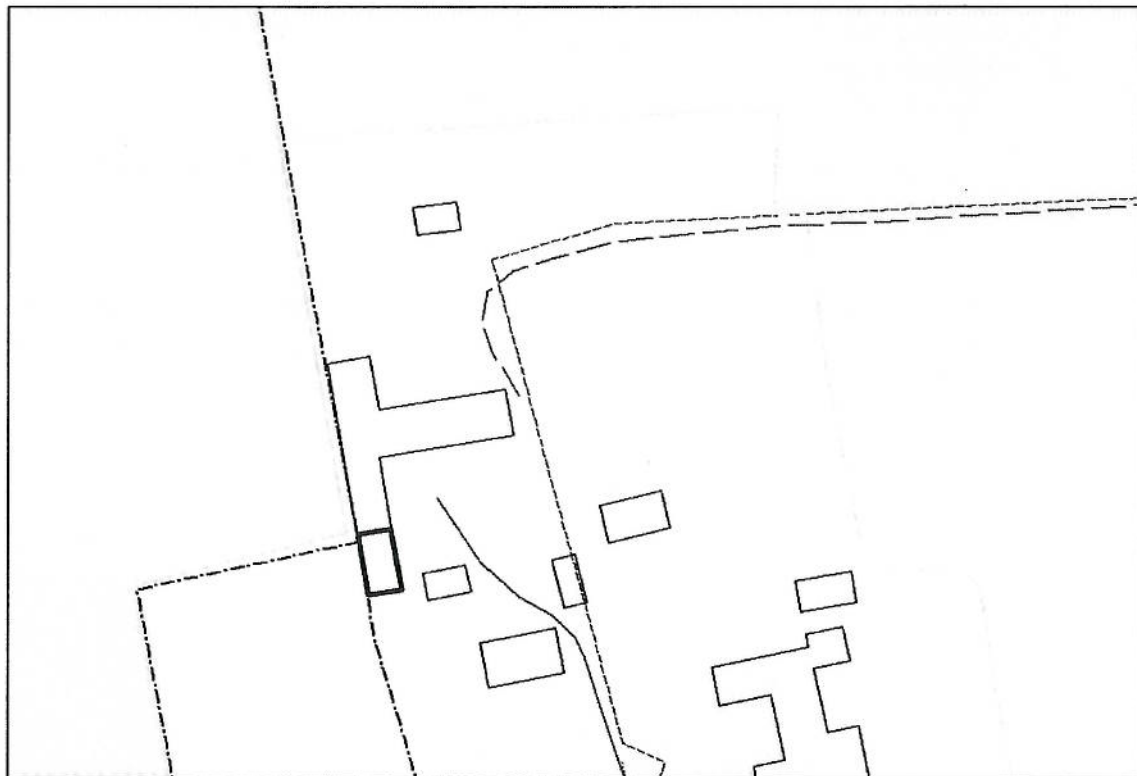

Foto 2008 efter utvändig restaurering 2007. Jörgen Renström, Gotlands Museum.

Länsstyrelsen i Gotlands län har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av medeltida byggnad på fastigheten Gotland Björke Björksarve 1:20.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1 § första stycket lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, medeltida byggnad på fastigheten Gotland Björke Björksarve 1:20 för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen gäller ett medeltida stenmagasin, markerat med rött på kartbilden ovan.

SKYDDSBESTÄMMELSER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ KML följande skyddsbestämmelser:

1. Ovan angivna byggnad får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaden får inte göras ingrepp i stomme d.v.s. grund, bärande väggar eller bjälklag.
3. Magasinsdelens trappor och golvplan skall bevaras
4. Byggnadsminnet skall underhållas så att det inte förfaller.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna enligt 3 kap 14§, KML.

BESKRIVNING

Byggnaden är ursprungligen en medeltida ekonomibyggnad från 1200-talet. I början av 1400-talet instiftades S:ta Katarina Gille knutet till Roma Kloster, till vilket denna byggnad, genom lokal muntlig tradition och uppgiftslämnare på 1800-talet, ansetts knuten som gillestuga.

Gilletts uppgift var i huvudsak själavård och hälsa samt att följa avlidna medlemmar till graven. Ett stort gille firades vid pingsttid varje år. Av de ca 120 namngivna gillena i nuvarande Sverige utgör detta gille ett av fem S:ta Katarinagillen. Detta är den enda gillesbyggnad som finns bevarad på landsbygden på Gotland. Efter reformationen förbjöds gillena och deras egendomar konfiskerades.

Den ursprungliga byggnaden var ca 7 x 12 meter och uppförd i tuktad sten. Södra hälften revs på 1820-talet men återuppfördes senare under seklet som magasin. I medeltidsdelens bottenplan finns ett korsvälvat rum med spår i kalkbruk efter ursprunglig formsättning. I västra väggen finns ett ca 3 meter brett, rakspetsigt väggskåp som är igenmurat. Detta rum nås bara genom dörren ut mot gården. Medeltidshuset består i princip av detta välvda rum samt murar upp över dessa i norra gaveln och på västra och östra långsidan.

Magasinsdelens bottenplan har en stor dubbelport mot öster och ett smalt medeltida vindfönster mot väster. Huruvida detta sitter i originalvägg eller är en rekonstruktion är inte fastställt. En utvändig hörnkedja i sydöst förfaller vara rekonstruerad av medeltida tuktade stenar. I magasinets andra våningsplan finns en stor sädesbinge och in över det medeltida valvet ett öppet lågt utrymme för bjälklagsupplag. I plan 3 finns ett rum som täcker både medeltidsdelen och magasinetsdelen, där det i den medeltida norra gavelväggen finns ett litet kvadratisk (ca 20 x 20 cm) stort förvaringsfack. På vindsvåningen, även det ett rum över hela planets yta finns en öppning för gavellucka i den medeltida muren i norr. Här är muren påbyggd under 1800-talet och takbjälklaget vilar helt på nya murar. Taket är ett brant sadeltak belagt med falsad plåt i skivtäckning.

Som medeltida lantlig ekonomibyggnad som genom muntlig tradition kopplats till Roma Klosters S:ta Katarinas gille har bygganden en intressant kulturhistoria. Rivningen av delar av bygganden i början av 1800-talet startade ett engagemang från centrala antikvariska myndigheter som berättar om den under 1800-talet förändrade synen på enklare historiska byggnader och deras värde. Den tillbyggda magasinetsdelen utgör en välbyggd och funktionell lagerlokal från tiden kring sekelskiftet 1900.

KOMMENTARER

Avsikten med skyddsbestämmelserna är att inga exteriöra eller interiöra förändringar skall ske och att byggnaden skall behålla sin nuvarande utformning i framtiden. Då det gäller interiören skall förändringar av rummens disposition i form

av tillkommande mellanväggar eller dylikt utföras i samråd med och godkännas av länsstyrelsen.

Med exteriör menas t.ex. takutförning, takmaterial, fönster och luckor inklusive beslag, dörrar inklusive beslag och fasadmateriäl.

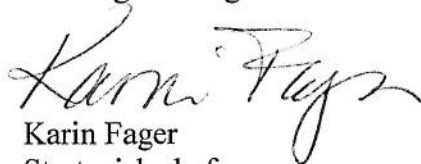
Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

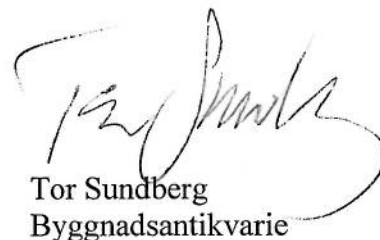
Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap. 21§, KML gälla även om det överklagas, till dess att annat må ha beslutats.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av strategiska chefen Karin Fager och byggnadsantikvarie Tor Sundberg. Den förberedande handläggningen har utförts av Tor Sundberg vid länsstyrelsen. Jörgen Renström vid Gotlands Museum har tagit fram det kulturhistoriska underlaget med värdering och även föreslagit byggnadsminnets avgränsning.

Karin Fager
Strategisk chef

Tor Sundberg
Byggnadsantikvarie

Kopia av lagakraftvunnet beslut:

RAÄ
Lantmäterimyndigheten
Gotlands museum
Byggnadsnämnden
Länsantikvarien